

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

№ 11072

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA

№ 1

ION CAMPINÉNU

DISCURSU DE RECEPȚIUNE

IN

ACADEMIA ROMANA

DE

ION GHICA

ȘI

RESPUNSULU D-LUI B. P. HASDEU

CETITE IN ȘEDINȚA PUBLICA DE LA 28 MARTIE 1880.

BUCUREȘCI
TYPOGRAFIA ACADEMIEI ROMANE
(LABORATORII ROMANI)
19, — STRADA ACADEMIEI. — 19.
1880.

CASA ȘCOALELOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

№ 11072

60052

60052

ION CAMPINÉNU

DISCURSU DE RECEPȚIUNE

IN

ACADEMIA ROMÂNĂ

DE

ION GHICA

ȘI

RESPUNSULU D-LUI B. P. HASDEU

CETITE ÎN ȘEDINȚA PUBLICĂ DE LA 28 MARTIE 1880

133330

253884

BUCUREȘCI

TYPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE

(LABORATORII ROMANI)

19. — STRADA ACADEMIEI. — 19.

1880.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII

BUCUREȘTI

COTA

60052

RC 241/02

1956

B.C.U. Bucuresti

C133330

Sciintiele naturale au fostu obiectulu principalu alu studiiloru mele d'in tineretie. — Descoperirile lui Cuvier si ale lui Eli de Beaumont asupr'a formatiuniloru geologice si asupr'a succesiunii locuitoriloru pamântului, deschideau in spiritulu meu unu orizontu placutu vietiei in care voiamu sè intru. Admirâmu cumu Arago si Dumas faceau intieligibile, chiaru diletantiloru sciintiei, cestiunile cele mai complicate si mai transcendente ale filosofiei naturei si cumu invetiati Secolului alu XIX-lea inavutiau pe tóta diu'a sciinti'a cu ua multime de descoperiri. Urmâmu cu religiositate miile de observatiuni si de experientie cu care Humboldt pregatiá marea opera sciintifica ce a lasatu lumii. Déro evenimentele, la care mi'a fostu cu neputintia sè nu ieu si eu parte, m'au distrasu de la studiile mele de predilectiune, m'au deslipitu de acele ócupatiuni linistite si placute, si m'au aruncatu in vârtegiulu lupteloru politice, atâtu de crâncene si de pasionate, care se urmédia la noi continuu de atâta ani.

Nu asiu fi cutezatu nici ua data sè sollicitu unu fotoliu intr'acésta incinta; déro a fi chiamatu de liber'a vóstra miscare, a fostu unu onoru prea mare pentru mine co sè nu simtu cea mai adâncá recunocintia si mândrie. Si déco interpretu bine întentiunile de care ati fostu animati, cându m'ati admisu intre voi, imi dicu co ati voitu sè dati ua proba co in spiritulu ce anima invetiatululu vóstru Corpu, nu despartiti legile lumii morale si politice de acelea ale lunei fisice si co priviti studiulu societâtiloru omenesci ca

ua situatiune care tine si de sciintiele naturei si de ale spiritului. Ati voitu sè aretati co aliati moral'a si politic'a cu sciintiele exacte si co cereti de la ómenii de Statu a nu marginí lucrarea loru numai in aperarea drepturilor tierei si in organisatiunea administratiunilor, déro co cereti sè ingrijésca totu ua data si de desvoltarea sciintieloru, a arteloru si a meseriiloru; coci numai astu-felu s'aru întielege misiunea ce au de îndeplinitu còtra tiéra si còtra natiune.

Dintr'acestu punctu de vedere nu credu co asiu fi pututu sè alegu unu subiectu mai potrivit cu intentiunile vòstre, de càtu vorbinduve de unu omu care a luptatu ua jumetate de secolu pentru desvoltarea morala, intelectuala si nationala a poporului romànu, pentru respândirea sciinteloru, arteloru si mestesiuguriloru in care elu vedea redobândirea drepturilor nationale ale patriei nóstre.

Acei care au auditu pe Ioanu Câmpinénu la tribuna ve potu spune co elu a fostu unu oratoru mare si unu aperatoru aprigu alu drepturiloru nationale. Elu este acela care a redeschisu in Romània lupt'a pe terâmulu politicu si care prin aperarea ce a sustinutu in contr'a acelu care voiau sè ne rapésca autonomi'a, ne-a lasatu ua pagina frumósa in istori'a politica a tierei.

Prin cugetàrile séle inalte, prin elocinti'a sa si prin incuragierile ce a datu literaturii române, numele séu are dreptu la unu resu-netu in mijloculu invetiatalui vostru corpu. Prin devotamentulu si prin sacrificiile ce a facutu pentru tiéra elu a dobânditu drepturi imprescriptibile la recunoscinti'a tuturoru Româniloru.

Suferintiele si nenorocirile unei tieri facu de multe ori educatiunea ómeniloru politici; ele cându nu corumpu si nu omóra spiritulu, inaltia inim'a, intarescu credintiele si devinu ua scòla de patriotismu, de sacrificii si de abnegatiune.

Intr'ua nópte de iérna Luxandra, soci'a lui Scarlatu Câmpinénu, erá chiamata la curtea domnésca. Niculae Mavrogheni, Domnulu de atunci, o priimesce cu tóte onorurile cuvenite rangului si familiei séle; îi vorbesce cu respectu si blândetie, facèndu ua mare lauda despre meritele sociului seu; cându de ua data acelu Domnu maniacu incepe a plânge si a se bate cu pumnii in capu povestindu-i

visulu ce dicea co avusese chiaru intr'acea nópte : îi spune co o vediușe in somnu caletorindu pe drumulu Giurgiului cõtra Tiarigradu si co îi confiscá averea. Cându tēnar'a femee ajungea in capulu scārei palatului se intālnią cu realisarea visului Domnescu. Erá luata pe susu de arnautii curtii si aruncata intr'unu caru mocanescu. Voda rīdea privindu acēsta scena dupo ferēstra strigāndu'i : Καλὸν κατεβόδιον (calatorie buna).

A²²₅dou'a di ua siaica desbarcá la Rusciucu āncu ua familie de exilati; d'acolo erá dusa la Eskizara, si mai in urma in temniti'a de la Edi-Cule (siēpte turnuri) d'in Constantinopole, unde a fostu detinuta mai multi ani, pēne cându Rusciuci Hasan Pasia a pusu unu termen u tiraniei lui Mavrogheni, luāndu'i capulu. Atunci s'au liberatu familiile surghiunitiloru si refugitii s'au intorsu la caminurile loru.

Vin'a Cāmpinencei erá co barbatulu seu nu voise sē radice óste romānésca, ca sē mērga sē se bata alaturi cu Turcii in contr'a austriaciloru, nemtiloru cu cõda, cumu le diceau Romānii.

Éco epoc'a in care Ioanu Cāmpinēnu a vediutu diu'a !

Nascutu dintr'unu tata pe care nu l'a pututu cunósce de cātu prin numele laudatu ce a lasatu printre boerii tiērei si dintr'ua muma modelu de iubire si devotamentu, albita ināinte de timpu in suferintele celei mai nemilõse inchisori.

Constantinu Cāmpinēnu, fiulu celu mai mare alu lui Scarlatu Cāmpinēnu si frate lui Ioanu Cāmpinēnu, omu de ua inalta invetiatura, elevulu celu mai laudatu alu renumitei scõle a lui Lambru Photiadi, scõla in care s'a formatu inim'a si spiritulu multora d'in Grecii care au ilustratu patri'a loru prin sabie si prin condeiu, in timpulu luptei pentru regenerarea Greciei.

Acelu frate mai mare alu lui Ioanu Cāmpinēnu, care de copilu împartasise cu maica sa întemniatierea de la Edi-Cule, 'i-a servitu de tata. Elu l'a vorbitu de tirani'a si de coruptiunea Fanariotiloru, de umilirea tiērei, de drepturile ei nesocotite si calcate in piciorē; l'a trimisu sē urmedie in scõl'a lui Vardalah si a lui Comita; si 'i-a datu de institutoru pe Laurençon, unu nobilu francesu care, dupo ce luase ua parte activa si entusiasta in revolutiunea cea mare a

Franciei, neputându mai în urm'a sè se împace nici cu excesele Iacobinilor care facuse d'in teróre unu mijlocu de guvernare, - nici cu regalistii care chiamau pe streini în ajutorulu Burbonilor; scapatu ca prin minune d'in temnit'a d'in care *Chenieri* si *Lavoisieri* esiau numai ca sè se urce pe esiafodu, traiá pribeagu în Bucuresci, câscigându'si hran'a vietiei dându lectii de limb'a lui Voltaire si a lui Rousseau, semânându în tiér'a departata ideile cele mari si generóse ale revolutiunii franceze; alinându'si astu-felu durerea ce simtiá în sufletulu seu, vediendu cumu ideile extreme compromitu causele cele mai bune si facu ca omenirea sè se învêtésca într'unu cercu vitiosu, trecendu de la libertate la licentia si la anarhie, de la anarhie la despotismu si la tiranie, ca sè încépa de la capetâiu a-celasiu cercu; si cu tóte acestea pasindu totu înainte.

Sub îngrijirea unoru asemenea învetiatori si cu exemplele cele frumóse ce avea de la unu frate modelu de virtute si de patriotismu, unu spiritu desteptu ca acela alu tînerului Câmpinénu, nu putea sè nu primésca adâncu întiparirea binelui si a frumosului.

Dintr'ua familia d'in cele mái vechi ale tièrei, nepotu alu lui Cantemiru si alu vornicului Cândescu, frate cu boerulu celu mai consideratu si mai stimatu de Grigore Voda Ghica, loculu lui Ioanu Câmpinénu erá însemnatu la Curte si în mijloculu boerimii, déro inim'a lui ilu tragea mai multu còtra lumea învetiata, còtra profesori, còtra ómenii de litere si còtra artisti, — cotrò ómeni de talentu, de spiritu si de gustu còtra aceia care totu d'a-una si pretutindenii pre-gatescu viitorulu unei tièri.

Unu omu pentru care elu avea ua deosebita afectiune erá unu umilu calugaru d'in monastirea Caldarusiani care sciá sè'i vorbésca de originea Româniloru, de vitejiile loru, de tractatele Domniloru celoru vechi cu Sultanii, de trecerea Bucovinei d'in mânele Muscaliloru într'ale Austriei printr'unu actu inicu si fora valóre în dreptu, de cessiunea Besarabiei, calcându-se în picióre principiile cele mai sacre ale dreptului gintiloru.

Intr'ua sér'a, pe cându se aflá în serviciu la curtea Domnésca; audindu pe Grigore Voda co dicea còtra unu boeru co în lips'a Mi-

tropolitului Dionisie Lupu, nu mai putea lasá scaunulu archipastorescu vacantu si co de aru cunósce unu calugaru românú cu inima si cu invetiatura, l'aru face Mitropolitu si aru scapá tiér'a de calugari streini. La aceste cuvinte Ioanu Câmpinénú nu s'a pututu stapâni; multumirea lui a fostu atâtu de mare, audindu aceste cuvinte d'in gur'a Domnului, in câtu, cu risiculu de a fi infruntatu, a strigatu d'in coltiulu unde stá respectuosu: «Este unulu Maria ta!» Informatiunile luate de Domnu, confirmându recomandatiunea Câmpinénului, calugarulu Grigorie fu chiamatu la palatu, unde erau adunati toti boerii. Domnulu, urmatu de postelniculu seu Alexandru Ghica, înaintédia còtra calugaru si'i pune in mâna cârjea Archipastorésca dicéndu'i: «Nici celui care a alergatu, nici celui care s'a rugatu, ci celui care a binevoitu Dumnedieu.»

Surprinderea boeriloru fu mare, criticele multe, déro tiér'a dobândise unu Mitropolitu virtuosu, adevératu românú, càruia 'i erá datu sè devie unu martiru alu credintieloru si alu patriotismului seu. Monastirile inchinate s'au luatú atunci d'in mânile Greciloru si egumeniile s'au datú tóte clerului Românú.

Erá in natur'a lucruriloru de atunci, ca de ua-data cu intrarea trupeloru rusesci, calugarii greci se fie reinstalati in monastirile disé inchinate.

Dupo instalarea guvernului rurescu, la 1828 cu Palin si cu Zaltuchin, ca presidenti plenipotenti, a inceputu pentru virtuosulu nostru Mitropolitu ua era de persecutiune si de suferintie; pucine luni dupo intrarea trupeloru rusesci a fostu exilatu la Kiev. Unu exiliu de siése ani, intr'ua clima aspra, si viéti'a ascetica ce petrecea ca calugaru 'i au ruinatu sanetatea. Numai la venirea noului domnu Alexandru Ghica la 1834, Mitropolitulu Grigorie s'a liberatu d'in exiliu, de ua-data cu incetarea ocupatiunii straine; a venitu in scaunulu archiepiscopalu bolnavu, prapaditu in sanetate, ca sè'si dea obstesculu sfâsítu. A adormitu in Domnulu ca unu sântu, binecuvântându tiér'a si turm'a pe care a iubit'o atâtu de multu. Memori'a lui scumpa Româniloru va fi totu-d'auna incungiurata de aureol'a martiriului.

Grigorie Ghica, care se suise pe scaunulu Domniei la 1822, in

urm'a mortii lui Tudoru Vladimirescu, erá d'intre boerii aceia care lucrău de multi ani pentru redobândirea drepturilor stramosiesci.

Idea care predomină intr'acelu partidu erá co dreptulu de suzeranitate, astu-felu cumu resultá d'in capitulatiunile incheiate de vechii nostri domni cu Inalt'a-Pórta, erau ua garantie pentru pastrarea nationalitătii nóstre; exemplele celoru ce se petreceau in Bucovin'a si in Besarabia, de cându aceste provincii românesci incapuse pe mâ-nile Nemtiloru si ale Rusiloru, 'i intarea si mai multu in acésta credintia. Acei boeri recunosceau co Turcii, detinându fortaretiele de pe tiermulu românescu, numindu Domni d'a dreptulu, fôra de a fi alesi de tiéra, monopolisându exportulu producteloru nóstre si trami-tiându firmanuri, nesocotiau tractatele. Déro îsi diceau totu-ua-datá co de la ua vreme incóce Imperiulu Otomanu mergea totu slabindu-se si co, mai curându séu mai târdiu, erá sè vie diu'a cându acelu Im-periu sè se desfacea in elementele séle constitutive si co atunci in-dependinti'a României va fi ua consecintia naturala a evenimente-loru ce au sè se desfasiure.

Lucrarea acelu partidu, in care figurau pe la finitulu secolului in ân-téiulu rându Banulu Brancovénu, Banulu Dumitrache Ghica cu fii sei, Ba-nulu Scarlatu si Grigorie Ghica, — Logofetulu Ienachitia si fiulu seu Clu-ceru Alecu Vacarescu, Constantinu Balacénu, Vorniculu Scarlatu si fiulu seu Constantinu Câmpinénu, Logofatulu Nicolae Dudescu, — erá de a pregati natiunea d'in vreme, ca ácea desfasiurare de evenimente care se pre-gatiá, sè o gasésca destulu de luminata si de pregatita, ca sè póta profitá de dênsele pentru intarirea statului Românu; coci déco d'in contra, aru fi fostu sè ne gasésca intr'ua stare de inferioritate, in com-paratiune cu populatiunile de care suntemu incungiurati, nu numai co nu amu fi sciutu sè ne servimu de drepturile nóstre, déro chiaru Independinti'a ce s'aru fi dobânditu nu erá sè aiba altu resultatu de cât; acela de a atitiá si mai multu lacomi'a puterniciloru vecini, si aru fi fostu necontenitu amenintiata de a trece sub unu jugu mai ane-voie de purtatu, precumu s'a intêmplatu cu Tatarii d'in Crimu si cu Poloni'a.

Pentru a nu deveni déro victim'a aceloru jocuri politice, ei cre-

deau cò nu erá de doritu ca dissolutiunea Imperiului Otomanu sè fie precipitata, ca sè lase Româniloru timpulu sè se destepse si sè se luminedie; déro isi diceau tofú ua-data co trebue sè lucredie neince-tatu la desvoltarea simtiului nationalu si sè caute a se folosí de tóte imprejurările, ca sè se redea tierei drepturile ei calcate, reintrându in liter'a si in spiritulu tractatelorú celorú vechi.

Pe aceste base boerii nostri au vorbitu generalulu Sebastiani, cându a trecutu prin Bucuresci, la ducerea sa la Constantinopole, ca ambasadoru alu lui Napoleon celu mare.

Pè lînga acestu partidu, mai esistá pe la inceputulu secolulu si unu altulu. Unii d'in boeri simpatisau cu politic'a propagata de Eteria grécésca, care lucrá la rescularea tuturorú crestinilorú d'in Orientu si la desfiintiarea immediata a dominatiunii Otomane,—politica incuragiata in Francia si in Englitera de lumea universitara si patronata in România de Consulatu rusescu.

D'in punctulu lorú de vedere Grecii aveau celu mai mare interesu sè úrmarésca realisarea acelu scopu, còci la ei invetiatur'a erá respândita in tóte clasele, pe cându cele-l-alte populatiuni nici nu se gândiau âncò la infiintiarea de alte scoli de câfú cele grecesci. Cle-rulu ortodoxu pretutindení in Imperiu erá grecu, avêndu in mânele séle tóte averile bisericesci : Grecii erau poporulu celu mai luminatu si mai avutu d'in Orientu. Simtiulu nationalu erá la ei desvoltatu in celu mai mare gradu, pe cându cele-l-alte popóre ale Orientuluí confundau âncò nationalitatea cu biseric'a, in câtu Bulgarii, Arnautii, Românií d'in Macedonia se credeau Greci fiindu-co biseric'a lorú sè numiá biseric'a ritulu orientulu grecu.

Grecii, in starea in care se aflau, puteau sè aspire a inlocuí pe Turci in dominatiunea Imperiuluí. Ei se resculau in numele patriei : *διὰ τὴν πατρίδα*, si in numele nationalitátií elene *διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος*, éro cele-l-alte popóre se sculau pentru religiune, *za vera*.

Cu câtu Imperiulu Otomanu aru fi cadíutu mai curêndu, cu atátu Grecii, acestu nému micu, numerându celu multu doue milióne de suflete, aveau mai multa probabilitate de a cresce numerulu lorú, absorbíndu nationalitátií Turciei, pe care âncò si astadi totu credu

co le potu desnationalisá prin scoli si prin biserica. precumu cauta sè faca cu Românii d'in Macedonia si cu Albanesii, - lucru ce erá sè devie cu neputintia mai târdiu, cându simtiulu gintii s'aru fi desceptatu in acele populatiuni, precumu s'a desceptatu si se descépta pe tóta diu'a mai multu.

Ioanu Câmpinénu erá unulu d'in adeptii cei mai caldurosi partidului curatu românescu, alu càruia unulu d'in membrii cei mai activi si mai importanti erá fratele séu Constantinu.

Pe la începutulu miscării d'in 1821, guvernulu in améndoue Principatele erá in mânilé Greciloru si boeriloru eteristi care se pusera la discretiunea lui Ipsilante, venitu din Rusia ca sè iea comand'a insurectiunii. Insurectiunea luase unu avéntu însemnatu prin puterniculu concursu alu lui Vladimirescu, omu de arme energicu si fôrte influentu in judetiele de peste Oltu, unde se pastrá âncu viu spiritulu resboinicu.

Cei mai multi d'in boeri, si chiaru dintr'acei cari se raliase la actiunea zavergiiloru eteristi, speriasi de predaciunile ceteloru respândite a capitaneloru lui Ipsilante, parasise tiér'a si refugise in Brasiovu si in Sibiiu peste Carpati, de unde nu s'au intorsu de câtu atunci, cându atitudinea luata de Ipsilante începuse se deschidia ochii lui Vladimirescu, si'lu facuse sè védia curs'a in care cadiause, puindu-se cu totulu si in tóte la discretiunea eteriei, - desceptare târdie pentru elu sermanulu care a expiatu crudu increderea ce a avutu. Elu, care putea sè móra ca Bozzari, séu sè traésca ca Coletti, 'si-a plecatu capulu calàiloru lui Ipsilante, ca sè nu compromita viitorulu tierei sale, expuindu'o la vindict'a turcésca.

Sacrificiulu lui Vladimirescu a fostu unu actu de celu mai mare patriotismu. Elu a începutu ca unu erou si a sfarsitu ca unu martiru, deschidiéndu-ne noue calea còtra redobândirea drepturiloru nationale.

La chiamarea Româniloru sub stégulu nationalu la 1831, Ioanu Câmpinénu, de si de ua sanetate fôrte delicata, a fostu d'in cei d'ântéiu a respunde la apelu. Rangulu seu de Paharnicu 'i dá dreptulu la gradulu de capitanu ; mai in urma, ajunsu maioru, i s'a datu co-

mand'a unui batalionu d'in regimentulu stationatu in Ploiesci, avêndu oficeri subalterni pe Nicolae Golescu, pe Ioanu Voinescu II, pe Nicolae Teologu, pe Dâmbovicénu si pe alti tineri oficeri, care toti s'au distinsu si s'au ilustratu in viéti'a publica.

Ua imprejurare cu totul neasteptata a facutu ca generalulu Kiseleff, guvernorul rusu de atunci, sè cunósca pe Ioanu Câmpinénu.

Orasienii Ploiesceni si locuitorii sateloru de p'imprejuru, lipsiti de hrana si ne mai putêndu duce numerósele sarcini si biruri, potvedi si angarale, se resculase, pusese mâna pe arme si campau de mai multe dile pe strade si pe maidanuri, ne mai voindu sè recunósca nici ua autoritate. Amenintiârile si incurârile cazaciloru rusesci nu putuse sè'i faca sè reintre in linisce; incepuse sè radice siantiuri de aperare pe piati'a oborului. Curierii se succedau pe totu minutulu intre Bucuresci si Ploiesci. Generalulu guvernoru se gasiá in cea mai mare neodihna si nedumerire, còci nu'i conveniá Rusiei sè se scie in lumea politica co Români nu erau multiumiti de guvernulu rusescu, — acést'a mai alesu intr'unu momentu cându Cabinetulu de Petersburgu isi dá tóte silintiele sè faca pe Europa sè crédia co Români erau atâtu de fericiti, in câtu tóte aspiratiunile loru nationale se resumau in dorinti'a de a fi incorporati in Imperiulu Tiarului. Positiunea in care se aflá generalulu Kiseleff erá defícila, còci pe de ua parte nu'i conveniá sè inabusiésca rescól'a prin versare de sânge, si pe de alt'a nu putea sè lase lucrurile sè iea proportiuni mari intr'unu timpu, cându lupt'a dupe malurile Vistulei facea sè resune Europa de strigatulu: sè traiésca Polonia! si cându victoriile lui Hlopinsky, lui Skrisnewsky si lui Denbinski sileau pe Imperatulu Nicolae sè'si traga ostirile d'in România, ca sè le intrebuintiedie in contra Poloniei.

Dupo mai multe dile de iritatie, generalulu Kiseleff s'a hotaritu sè céra concursulu militiei Române; atunci batalionulu comandatu de Câmpinénu a fostu insarcinatu cu trist'a misiune de a restabili liniscea prin arme. Maiorulu comandantu, lasându trup'a la ua parte, intrându singuru in mijloculu poporului, a avutu nespus'a consolatiune de a potoli rescól'a prin puterea cuvêntului, facêndu pe fie-

care sè se retraga fòra a versá cea mai mica picatura de sânge românescu.

Câmpinénu erá totu-d'a-una ascultatu de popòru pentru co cuvintele séle erau pline de ratiune si de distinctiune; vorbiá d'in curatieni'a inimii si d'in puterea convictiuniloru.

Generalulu i'a multumitu trimiténdu-i crucea sântului Vladimiru.

Totu intr'acele vremi generalulu Kiseleff s'a adresatu la fratele celu mare alu Câmpinénului oferindu-i Ministerulu Culteloru, dicéndu-i co de si cunoscea aversiunea ce avea de a servi sub unu guvernustreinu, déro credea co oferindu-i unu servitiu cu totul fòra amestecu in politica, nu putea sè se atinga intru nimicu credintiele si convictiunile séle. Dupo ua convorbire, care a fostu uá profesiune de credintia franca si leala d'in partea lui Constantinu Câmpinénu, generalulu rusu i'a strinsu mâna dicéndu-i : co'lu stima pentru sentimentele séle, cu atâtu mai multu cu câtu de aru fi românú nu aru cugetá altu-felu pentru tiér'a lui.

Generalulu Kiseleff avea inim'a si spiritulu deschisu sentimenteloru celoru mari. Cându erá ambasadoru la Paris, pe la anulu 1862, omu in etate de 80 de ani, Tuvennel, ministru trebiloru d'in afòra alu lui Napoleon III dicea, vorbindu despre dênsulu, co nu cunoscea in tóta diplomati'a européna unu spiritu mai têneru prin sentimentele séle si mai accesibilu la ideile mari si generóse.

Mai in urma maiorulu Câmpinénu, dându dovedi de aptitudine politica si administrativa, a fostu numitu directoru de ministeru; atunci carier'a militara a devenitu pentru dênsulu numai nominala, si éco'lu aruncatu in vârtejulu si in preocupatiunile lupteloru politice.

La 1833, remasu singuru Câmpinénu prin mórtea fratelui seu Constantinu, stapânu pe ua avere d'in cele mai insemnate, stabilitu in Bucuresci, — cas'a lui a devenitu loculu de întâlnire alu tuturor ómeniloru de talentu. Si déca prin poetu intielegemu pe omulu care are simtiulu a ce este mare si frumosu, a càrui inima bate la orice fapta nobila si patriotica, la ori-ce cugetare inalta, si care respinge de la dênsulu ori-ce nu este demnu si curatu, — putemu dice co elu erá unu adeveratu poetu. Elu nu numai co iubiá litera-

tur'a si artele, déro simtiá ca poetulu si ca artistulu. S'a pusu in capulu Societátií filarmonice, a infiintatu scól'a in care s'au formatu mai multi artisti dramatici români, si a devenitu fundatorulu teatrului nationalu. Intr'acestu ramu alu literaturéi, elu vedea ceva mai multu de câtu ua scóla de moravuri; pe lûnga glorificarea fapteloru si caractereloru celoru mari, erá pentru dênsulu unu mijlocu de a dá românismului unu avêntu si de a desceptá simtiulu nationalu. Memori'a lui va fi nestêrsa in inimile autoriloru si artistiloru nostri dramatici. Printr'ênsulu Românií au pututu cunósce pe Racine, pe Corneille, pe Molière si pe Alfieri.

Intr'ua lupta continua de mai multi ani in contr'a indiferentiei si a relei vointie, lesne de intielesu, in contr'a teatrului nationalu, d'in partea unui guvernú care nu putea de câtu sè caute sè placa streinului, si'a mistuitu ua mare parte a averii séle.

Câmpinénu n'a scrisu nici ua carte, déro a facutu mai multu: a indemnatu pe toti ómenii de talentu dintr'acea epoca sè scrie. Acei cari l'au auditu judecându ua opera, séu dându consiliile séle judicióse asupr'a unei scrieri, potu spune câtu erá de desvoltátu intr'acelu omu gustulu literaru si artisticu.

Stenografi'a, cu totulu necunoscuta pe atunci la noi, nu ne a transmisu elocintele cuvinte rostite de dênsulu in Obscêsc'a Adunare; déro acei care l'au auditu in Camer'a de la 1835 pêne la 1839, ne potu spune co elu a inspiratu la ua generatiune intréga simtimintele patriotice.

Humboldt, vorbindu de marele Arago, dicea co descoperirile si lucrârile séle sciintifice erau mari si numeróse, déro co mai mari si mai numeróse erau acelea ce a pusu pe altii sè fáca prin consiliile si prin indicatiunile séle.

Intr'unu timpu, cându in lumea nóstra robi'a si clac'a erau considerate ca nisce drepturi naturale de care usau, fora a simtí consciinti'a loru cãtusi de pucinu vetamata, - elu erá d'in miculu numeru alu celoru ce deplorá nedreptatea care apasá doue clase fórte numeróse ale tierei. Devenitu deplinu stapânu pe averea sea, a liberatu indata mai multe sute de suflete d'in robie si a desfiintiatu clac'a la mosi'a

sea, improprietarindu pe locuitori. Vestitulu lautaru Dumitrache, care sub unu altu ceru aru fi dobânditu unu renume europénu, acelu menestrelu alu tuturoru veseliiloru si intristâriloru caseloru boeresci, viór'a care a facutu mirarea lui Artot si lui Litz, povestiá chiaru elu cum devenise omu liberu : Boerulu alu càrui robu fusese, simtindu'lu cu bani, 'i-a propusu sè'i vëndia libertatea pe ua mia de galbeni, déro elu neavëndu de câtu trei sute, restulu de siépte sute de galbeni l'a gasitu in generositatea colonelului Câmpinénu. Isi platea datori'a de recunoscintia cântându la ori-ce ocasiunea, de aru fi fostu chiaru la mès'a domnèsca, cânteculu popularu :

Aideti frati la Marginénu,
Sè scapàmu pe Câmpinénu,

La 1834 Câmpinénu fu alesu deputatu alu judetiului Braila. Intrându in Obstésc'a Adunare, s'a gasitu alături cu fostulu seu siefu de regimentu, cu Vorniculu Emanoilu Balénu, si cu doui amici d'in copilarie cu Iancu Ruset si cu Grigorie Cantacuzino, cu care in tinere-tie visase imbunatatirea sórtii României; câte'si patru boeri si feciori de boieri d'in cei mai considerati pentru spiritulu loru cultivatu, pentru caracterulu loru onorabilu si independentu. Chiaru de la cele d'ântéiu siedintie s'a stabilitu intr'acesti buni Români ua comunitate de idei si de actiune.

De si boerii tierei fusese chiamati, patru ani mai înainte, la 1830, in Adunarea extraordinara, sè discute Regulamentulu organicu, déro ua lege redigiata si votata sub presiunea unei ocupatiuni armate si sub presidenti'a Consulului rusescu, p. cându tiér'a erá guvernata de unu generalu strainu, nu putea fi considerata de câtu ca ua opera impusa de straini.

Acesti patru barbati au pusu bas'a principiiloru care trebuiau sè'i conduca la reformarea acelu Regulamentu, cautându totu ua data a se folosí de dispositiunile cele bune cuprinse într'ânsulu, pentru a dotá tiér'a cu scoli, a infintiá comunicatiuni lesnicióse intre centrurile de productiune si exportu cu centrurile de productiune, a regulá cursulu gârleloru si a le face plutitóre, a silí pe impiegatii administratiunii a se tine in marginile atributiuniloru loru, a face ju-

stiti'a independentă de influența Guvernului și de fluctuațiile politice, a pedepsit abuzurile și prevaricațiunile și a obligat pe fiecare la pădă legilor.

Pe aceste baze s'au unitu acești patru barbati, formându unu grupu modestu și nebagatu în sēma la începutu, dēro pe lunga care au venitu de s'au adunatu unulu cāte unulu toti acei deputati care doriau binele și înaintarea țierei; în mai pucinu de duoi ani acestu partidu devenise majoritatea Camerei și comptă în sinulu seu pe duoi d'în prelatii cei mai cuviosi și mai învetiați: pe Cesarie de la Buzeu și pe Ilarionu de la Argesiu. Tiér'a întrēga eră cu partidulu Cāmpinēnu, partidu care prin tari'a convictiuniloru și prin curagiulu seu a lasatu urme nesterse în Istori'a nōstra parlamentara.

Majoritatea acelei Camere n'a lipsitu nici ua data de la datoriile sēle, a censuratu cu scrupulositate actele Guvernului, a cercetatu totu d'a-una fōra pregetu socotelele vistieriei, și pentru cheltuelile, ce gasiă facute fōra de a puté fi justificate prin voturile Adunării, sēu prin legi speciale, obligat pe ministri a le restituí tesaurulu, împreuna cu acele deturnate de la destinațiunea lor, împotrividu-se neconținutu la chielueli nesocotite și nefolositoare.

Strînse erau p'atunci baerile pungei Statului!

Nu ne putemu oprí de a avé unu mare respectu pentru barbati care cōmpuneau adunarea condusa de Cāmpinēnu, cāndu considerāmu importanti'a legiloru prelucrate și votate de dēnsa, și nu putemu sē nu admirāmu pe acei barbati și sē nu'i binecuvēntāmu, cāndu considerāmu curagiulu și devotamentulu lor în facia cu împrejurările d'în intru și d'în afara.

Guvernulu constrínsu în marginile legalității, a voitu sē scape de asprulu controlu alu acelei Camere prin intimidare; dēro la oficiulu sēu mesagiulu prin care Domnulu recomandă Mitropolitulu, ca Presiedinte alu Camerei, sē *distruge spirítulu resvratitoru și primejdiosu* ce dicea co se introdusese în adunare și sē *nu o lase sē se conduca de nisce intriganti și ambitiosi ca Ioanu Cāmpinēnu, Ioanu Ruset și Grigorie Cantacuzino* (sic).—Camera a respunsu printr'ua adresa prin care pūnea sub ochii Domnitorulu incapacitatea și neingrijirea ministriloru.

Déro erá in suspensu ua cestiune mare, menita sè aduca ua adeverata furtuna politica si ua lupta crâncena in Obscésca Adunare. Acésta cestiune erá revisuirea Regulamentului organicu, ceruta de Guvernulu rusescu, lucrare rezervata legislaturei celei nooi, pentru care se pregatiau d'in vreme alegerile.

Consululu rusescu, interesatu a se admite modificările propuse de dênsulu, se coborise ênsu'si si fôra nici ua reserva in aren'a electorala, chiama pe boeri si pe proprietari, rânduri rânduri, a casa la elu, la consulatu,—i povetuiiá sè inlature partidulu nationalu, ii amenintiá, și le desemná ómenii ce trebuiáu sè tramita in Adunare ca sè placa puternicului Protectoru.

De la atitudinea si de la voturile acelei Adunári erá sè se scie, déco Româniî tinu la dreptulu loru si déco sunt decisi sè aiba ua tiêra autonoma, séu déco abdicu in favorulu streinului.

Alegetorii au respunsu injonctiuniloru Consulatulului, respingêndu candidaturile oficiale si trimitiêndu in Obscésca Adunare pe barbatii combatuti de Consulu si de Guvernu, tiêra se desceptase si erá hotarîta a'sî aperá drepturile. Acea lupta gloriósa, in care s'au distinsu Ioanu Câmpinénu, Ioanu Ruset si Grigorie Cantacuzino, a insemnatu redeschiderea campaniei pentru redobândirea drepturiloru nóstre stramosiesci.

Me credu in dreptu, Domniloru, a abusá de pacientia vósra, cându amintescu fapte pe care tinerimea care na inconjóra, trebue sè le aiba totu d'a-una vii in suvenirile ei, ca sè dea memoriei acelu caru au aperatu cu atâta taria drepturile acestei patrii, tributulu de respectu si de recunoscintia ce le datorâmu si ca sè'i imite, cându vr'ua data streinulu aru încercá sè se atinga de drepturile României.

In articolulu 55 alu Regulamentului sè dicea co «ori ce actu séu «hotarîre a obicinuitei Obscesi Adunári si a Domnului, ce aru fi in «potriva tractatelu, seu a hatișerifuriloru închiiate in favorulu séu, «trebue sè fie socotite fôra de nici ua putere si nefiintia».

Consululu rusescu cerea sè se adaoga fras'a «ori in potriva drepturiloru Curtii Suzerane si protectrice».

La finele Regulamentului sè cerea ua modificare si mai mare, ceva

care nu aru fi fostu nimicu mai pucinu de câtu stergerea autonomiei, còci de unde se dicea in Regulamentu co :

«Adunarea va puté cu concursulu Domnului sè faca Regulamentulu schimbàrile si reformele ce trebuinti'a va cere.»

Consululu cerea sè se adaoge acestui paragrafu unu altulu cu cuprinderea urmatóre :

«*Tôte acele mesuri séu schimbàri, cari aru fi urmatu in vremea ocupatiei acestui Principatu de còtre ostirilè Imparatiei Rusiei, voru avé ua putere de pravila si se voru cunósce ca parte d'in insusi trupulu Regulamentului.*»

«*Pe viitorime ori-ce schimbare Domnulu àru voi sè faca in Regulamentulu organicu, nu va puté sè aiba locu, nici sè se puc in lucrare de câtu dupo inadinsu imputernicire a Inaltei Porti cu impreuna unire a Curtii Rusiei.*»

In totu timpulu discutiuniloru provocate de aceste propuneri. Cămpinenu a statu la tribuna, aretându cu ua elocintia rara, co prin această modificare sè ataca nu numai drepturile *ab-antiquo* ale țerei, dero chiaru si tractatele dintre Rusia cu Pòrt'a, si mai cu deosebire tractatulu de la Andrianopolé si hatışerifulu datu cu ocașiunea investiturii Principelui Alexandru Ghica la 1834, precumu si manifestulu comitelui Witkenstein de la 1828, cându a intratu cu trupele rusesci in țiera,—acte care, tôte recunósceau esistenția politica a Principatului si drepturile acestui statu.

Adunarea, patrinsa de puterea argumentelor aduse la tribuna, a respinsu cu ua mare majoritate modificàrile cerute.

Unu asemenea actu nu putea sè nu atraga asupra adunării fulgerele Consulatului rusescu, care a si cerutu in data printr'ua nota cominatorie incetarea ori-cării discutiuni ulterioóre asupra Regulamentului; ero peste câte-va septemâni, țiera a avutu durerea si umilintia de a vedé pe agentulu seu de la Constantinopole, pe logofetulu Aristarchi, transformatu in capugiú alu Portii, venindu si citindu de la tribun'a Adunării unu firmanu, prin care se poruncia Obscescîi Adunării sè intercaledie in Regulamentu modificàrile cerute de Consululu rusescu si invitându pe deputati sè iscalésca unu actu de *caintia ad-hoc* pe care logofetulu l'a depusu pe tribuna.

133330

Atunci Cămpinénulu, luându cuvântulu, protesta cu energie in contr'a calcărilor ce se faceau drepturilor tierei. Cuvintele lui elocinte si atitudinea sea démna si inspirata, umple de lacrimi ochii tuturor deputatiloru si toti refusa de a iscalí actulu adusu de logofetulu Aristarchi.

Astu-felu s'a inchisu acea Obscésca Adunare! Dintr'acelu momentu lupt'a numai putea fi urmata pe terâmulu parlamentaru, ea erá transportata in afara si nu remasese alt'a sperantia si alt'a de facutu, de câtu de a luminá opiniunea Europei si a face cá puterile occidentale sè cunósca situatiunea tierei nóstre, sè le faca sè se interesedie la viitorulu României, puindu ua stavila actiunii omnipotente a Rusiei.

Cămpinénu n'a esitatu unu singuru momentu d'a luá acésta cale.

Plinu de incredere in viitorulu Româniloru, si'a facutu ua datorie sacra d'a continuá lupta pe acelu terâmu. Profitându de inghietulu Dunarii scapa surveghiării politiei, se duce ântéiu la Constantino-pole, unde explica situatiunea nóstra politica ambasadoreloru Franciei si Engliterei, amiralului Roussin si Lordului Pousomby; ei ilu asculta, ilu întielegu si ilu statuescu sè se duca la Paris si la Londra, recómandându'lu caldurosu guverneloru loru respective.

Cămpinénu a pledatu prin vorba si prin scrisu drepturile tierei la Paris si la Londra, a fostu in cele mai strînse relatiuni cu Garnier Pages, cu Cormenin, cu Dupont de Leure, Berier,—cu Principele Czatoriski, comitele Zamoiski,—cu Lordulu Dudley Stuart, cu Lordulu Morpith si cu mai multi d'in ómenii influenti in parlamente; a fostu ascultat cu celu mai mare interesu de Tiers si de Palmerston, siefii cabinetelor englesu si francesu; ânse totu ce a pututu dobândí a fostu asigurarea, co nu erá departatu momentulu, cându Europa se va hotarí a luá mesuri in contr'a actiunii Rusiei in Orientu si co atunci memorandele si aretările séle voru fi luate in fórte seriósá consideratiune

La întórcerea sea pe la Viena, voindu sè véda pe principele Meternich, cancelariulu 'i-a tramisu respunsu co cunósce cestiunea despre care vrea sè'i vorbésca, déro co sunt consideratiuni politice,

care nu i permite a se ocupá de dâns'a; ajunsu la Lugosiu, Câmpinénu a fostu arestatu si dusu sub padia in inchisóra de la Caransebesiu, de unde predatu guvernului românu, care l'a detinutu inchisu doui ani la monastirea Marginenii, si de acolo transferatu la monastirea Plumbuit'a; nu s'a liberatu d'in inchisóra de câtu la anulu 1841, de ua data cu sosirea unui firmanu prin care, dupo ua intielegere intre ambasadorulu Rusescu si Vizirulu, se ordoná Domnului sè deschida Obscés'a Adunare.

Alexândru Ghica lasase sè se intieléga in mai multe ocazioni co se supunea cu nemultumire la sfaturile si injonctiunile Consulatului rusescu, si astu-felu perduse simpatiile Imperatului Nicolae.

De si câstigase multu in opiniunea tierei in ultimii ani ai Domniei sèle, déro nu i se putea uitá slabiciunea ce aretase in lupt'a de doui ani sustinuta de partitulu patriotu in revisuirea Regulamentului. Adunarea d'in 1841 se duschidea nu ca se indreptedie abusurile si sè chame pe Domnu la padi'a legiloru, déro ca sè'lu restórne, còci a-siá erá vointi'a Tiarului. Indata dupo cetirea oficiului de deschidere si verificarea titlurilor deputatiloru alesi, a esitu la ivéla faimós'a doleantia care a prevocatu venirea comisariloru: Generalulu Duhamel si Şekib Efendi, precursori mauzilici lui Ghica si a simularului de alegere, care in anulu 1842 a suitu pe George Bibescu pe scaunulu Domniei.

A fostu ceva duiosu a vedé ua ténere femee, una d'in fetele celei mai mari case d'in Bucuresci, pe nepót'a Dudescului, alergându pe vreme de iérna cu copilulu la sinu, cutreerându pamêntulu d'in orasiu in orasiu, d'in închisóra in închisóra, cautându pe sociulu ei; asia a facutu Catinca Câmpinénu, pene ce a descoperitu pe barbatulu ei in temniti'a de la Caransebesiu.

Dintr'acelu momentu ea nu s'a mai despartitu de dânsulu, a impartasitu cu elu exiliulu si temniti'a.

Trei ani de inchisóra si sanetatea sea ruinata, nu au pututu sèi slabésca credintiele, nici sèi inasprésca caracterulu blându si voiosu. Elu n'a pastratu in inim'a lui nici resimtiemêntulu, nici dorinti'a de resbunare; faceá fie càruia partea slabiciuniloru omenesci si a ne-

cesităților politice, elu diceă co Români sunt toti patrioti si co între ómenii care 'si iubescu tiér'a se afla totu dea-una puncturi de contactu si idei asupr'a cărora totu dea-una se potu uní într'ua lucrare comuna. Nimeni n'a fostu mai indrasnetiu si mai infocatu de câtu dânsulu in desbateri si nimeni n'a pastratu mai pucina mânie de câtu dânsulu. In viét'ra politica sciă co nu trebue nici pisma, nici resimtiemêntu personalu.

D'in convorbirile sêle cu ómenii politicei de atunci dobândise convingerea co, cu tóta indeferenti'a ce aretá Francia, Englitera si chiaru Austria, pentru drepturile Româniloru; ele ânse hraniau idea de a se folosi de cea d'ântêiu imprejurare, pentru a pune o stavila influenței rusesci si planurilor sêle ambițioase in Orientu, si co de la acela momentu si de la imprejurările in care se va aflá atunci Europa, va depinde viitorulu României.

Câmpinênu nu a avutu alta ambițiune de câtu aceia de a servi tiér'a lui prin sfaturile sêle luminate si de a desceptá opiniunea publica a Europei asupra drepturilor nóstre. Pe atunci aspiratiunile sêle si a celoru mai inaintati patrioti, se marginiau in redobândirea autonomiei si in stabilirea unui regimu constitutionalu; invidiosii si curtesanii nu vedeau alt'a in zelulu si in devotamentulu sêu de câtu unu ambiciosu de rându, si'lu denuntiau Domnului ca pe unu conspiratoru si ca unu aspirantu la Domnie, in câtu Alexandru Ghica, amicul sêu d'in copilarie si camaradulu sêu de arme, avusese slabiciunea de a'lu crede astu-felu, cumu ilu depingéu acci care 'lu sapau, lingusindu'lu, si ajunsese a'lu persecutá.

Guvernele care nu 'si au puterea si sprijinulu in stin'a si in iubirea natiunii, si cauta a se sustine numai prin straini, sunt totu d'a-una tematóre; atribue nemulțumirile si desafecliunea poporului numai intrigiloru opozitiunii si vênării de putere: in zelu si devotamentu pentru binele publicu nu vedu de câtu interesu personalu, invidie si ambițiune prósta.

Nu sciú déco multi Români au avutu ból'a Domniei: déro ceia ce este siguru, este co acestu pónosu l'au purtatu toti aceia care s'au bucuratu de óre-care consideratiuni între concetatenii lor; toti acei

cari n'au pututu sè se impace cu abuserile si cu calcările de lege. Curtesanii au profitatu totu-dea-una de slabiciunea omenésca, la adpostulu càrora nu au fostu totu-d'auna Domnii nostri; lingusitorii ca sè'si faca mâna buna la Domnie, aréta pe omulu care apera drepturile tièrei ca pe unu competitoru, care voesce se restórne si sè se sue elu pe tronu. Câmpinènu dicea intr'ua di unuia d'intre acesti falsi amici ai puterii, insarcinatu sè'i sondedie cugetările :

«Spune Mariei Séle sè nu se téma de unu aspirantu la Domnie, «care isi pierde timpulu cautând'o aiurea de câtu acolo, de unde «se póte dá.»

Numai dupo caderea sea d'in domnia, Alexandru Ghica a intielesu cine 'lu surpase, si co acela nu erá vechiulu seu amicu.

Inainte cu câte-va luni de caderea lui Ghica, Câmpinènu scriá domnului Moldovei Mihaiu Sturdza, co schimbarea Domnului tièrei Românesci devenise inevitabila si co sosise momentulu de a uní amêndoue corónele pe capulu unui singuru Domnu. Mihaiu Sturdza n'a îndrasnitu nici sè iea elu intiativ'a, nici sè lase pe boerii d'in Bucuresci sè o faca, temându-se sè nu displaca curtiloru Imperatesci.

La esirea sea d'in inchisóre. Câmpinènu 'si a gasitu averea fórte redusá si a fostu obligatu ua duce ua viétia de privatiuni; ânse cas'a lui modesta erá totu-d'auna deschisa cu afabilitate tuturoru amiciloru sinceri ai Românismului si ai libertátii; ómenii de inima si de spiritu, de tóte vârstele si de tóte conditiunile, erau siguri a gasí la dênsulu ua primire plina de amenitate, exemple bune si sfaturi fratiesci. Joculu de càrti, respânditu pe atunci in tóte casele, la dênsulu erá inlocuitu prin convorbiri ínstructive despre istoria, literatura si sciintia. Timerii, atrasi còtra dênsulu de numele mare ce'si facuse, gasiau in cas'a sea ua viétia simpla, fòra luxu si fòra ostentatiune, ua familie unita, ua primire afectuósa si ua societate alésa; clasele si generatiunile se apropiau in locu de a stá arasna unele de altele; se facea intre dênsele unu schimbu de idei si de sentimente inalte si generóse. Acolo s'a facutu cimentarea ómeniloru de susu cu cei de josu, intre cei tineri si cei betrâni.

La 1848 sosise timpulu ca ideile de libertate si de egalitate sè cèra a traí la lumin'a mare. Misiunea Câmpinènului erá implinita.

«Restaurarea Regulamentului, imi scriea elu la Constantinopole, dupo
 «caderea Guvernului provisoriu, s'a facutu cu ua mare pompa d'inaintea
 «unui publicu confundatu in intristare; ómenii care presidau la acea
 «solemnitate, simtiau co galvanisédia unu corpu mortu. Cele trei luni
 «de libertate au lasatu urma adânci in inimile Româniloru; gurile se
 «potu astupá, déro ideile nu potu fi omorite. Se pregatesce pentru
 «voi ua lista de proscriptiune si de confiscare a averiloru. Acei
 «cari voru bravá exiliulu si privatiunile si voru resiste la cursele
 «care se voru intinde si la tentatiunile, la care veti fi expusi, se voru
 «intórce peste câti-va ani intr'ua patrie libera».

Sunt departe de noi acei timpí de convictiuni profunde, de
 lupte staruitoare, de devotamente entusiaste, care animau atâtea
 inimi nobile si generóse,—ua viétia plina de abnegatiune, de priva-
 tiuni si de suferintie; multi numai sunt, multi au cadiutu sub po-
 var'a suferintieloru. In tinerimea româna domniá numai credinti'a
 in idei, iubirea binelui, si nu erá locu in inimi de câtu pentru vir-
 tutele acelea care se ceru de la unu poporu ca sè póta sdrobi
 lantiurile si fóra care virtuti nu sè póte conservá libertatea.

Acumu viétia politica, fiindu multu mai lesne, pasiunile de par-
 tidu, luptele personale si ambitiunile mici, aparu mai multu la sur-
 facia; déro nici sentimentulu binelui, nici patriotismulu nu au pa-
 rasitu poporulu românu, plinu de inima si de vioiciune; nu avemu
 de câtu sè vedemu abnegatiunea cu care au alergatu toti, de la micu
 pene la mare, la fruntarie, cându tíer'a le-a cerutu bratiulu si pep-
 tulu; nu avemu de câtu sè vedemu eroismulu cu care s'au luptatu
 cându li s'a spusu co este pentru liberarea patriei si pentru glori'a
 ei. Nu! scepticismulu nu a cuprinsu inim'a Românilu; vedeti in-
 tristarea si lacramile lui cându perde pe câte unu omu de bine,
 unu omu de ua viétia pura si plina de devotamentu, precum l'amu
 vediutu la mórtea Câmpinénulu si la mórtea fratiloru Golesci.

La apelulu Câmpinénulu toti Românií raspundeau, pentru co elu
 sciá sè apropie inimile si sè cimentedie ideile; sciá sè pue poesia
 in logic'a sea.

Intrarea osciriloru streine la 1848, mórtea tinerei si virtuósei sèle

socii, sufletu nobilu, spiritu ornatu, cadiuta victima a iubirii si a devotamentului còtra famili'a sea in timpul cholerei, si exiliulu amiciloru sèi cei mai afectionati: Nicolae Balcescu, Rusetu, Voinescu II, etc. au fostu pentru Câmpinénu trei lovituri de sub care nu s'a mai pututu ridicá. Intristarea a cuprinsu sufletulu sèu voiosu si a acoperitu cu unu velu de melancolie caracterulu celu mai veselulu si mai glumetiú; si spiritulu sèu vioiu a mersu scadiédu d'in di in di.

Vediut'ati unu betrânu gârbovitu înainte de ani, care d'abia 'si duceá picioarele pêne in gredin'a Cismigiului, unde remânea óre intregi pe ua lavitia, cu capulu plecatu spre pieptu? Aceloru care 'i vorbiau, le respundea cu risu sèu cu plânsu, dupo cum subiectulu vorbei îi aducea suveniru vesele sèu triste ale vietiei sèle; trecatorii se descoperiau cu respectu d'inaintea lui, éro betrânii se opriáu si'lu aretau copiiloru.

Acela erá Câmpinénu, marele patriotu, ua umbra care trecea ca ua protestare vie in contra nedreptáti, a persecutiuniloru si a apesáriloru.

RESPUNSULU D-LUI B. P. HASDEU

Ilustre Colega,

Ai oglinditu adeveratulu spiritulu alu Academiei Române, cându ai disu co ea «privesce studiulu societătiloru omenesci ca ua situatiune «care tiene si de sciintiele naturei si de sciintiele spiritului», imbratisiându astu-felu totalitatea sciintieloru într'unu singuru buchetu, alu caruia nodu de legatura este *omulu*. Ai rostitu credinti'a noastră a tuturora, cându ai spusu co Academi'a Româna «cere de la ómenii «de Statu a nu margini lucrarea loru numai in aperarea drepturiloru tierei si in organisatiunea administrativa, ci trebuie sè in-grijésca totu ua-data de desvoltarea sciintieloru, a arteloru si a mestesiuguriloru». Ca barbatu, căruia ii este de ua potriva dragu a urmari, in strîns'a loru inrudire, tóte verigele desfasiurării mintii omenesci — matematicu, economistu, istoricu, cunoscătoru alu arteloru — loculu D-tale erá aici; aici unde universalitatea cunoscintieloru, fôra a pretinde fie-care la vre ua superioritate feodala séu la ua egoista isolatiune, si'au datu mâna in mâna pentru a pasi bratiu la bratiu, luminându-se un'a pe alta si luminându in unire, prin intreite radie, departatulu orizontu alu viitorulu nostru nationalu. Aici erá loculu D-tale, ca omu de Statu, pe care gréu'a sarcina de cărmaciu, preocupatiunile momentulu si grijile dilei de mâne in vârtejulu valuriloru politice, nici ua-data nu te-au departatu de la religiunea

bunului, frumosului si adevărului, cărora te inchini ai ca devotu, chiaru atunci cându timpulu nu'ți permitea a le servi ca preotu.

Aristotele si Bacon, cei mai superbi fruntasi ai cugetării, prevediu-
sera de demultu intím'a impletecire a tuturor sciintieloru, a tuturor
ramurilor cunoscintiei. Enciclopedia francesa d'in secolulu trecut
s'a incercatu, déro intr'unu modu fórte stângaciu, de a realisá mare-
tiulu planu alu filosofulu dela Verulam. Timpulu nostru 'i a fostu ursitu
de a demonstrá pene la ultim'a evidentiá acea solidaritate sciintificá uni-
versala. Istoricultu si naturalistulu, economistulu si matematiculu,
linguistulu si filosofulu, nici ua specialitate nu se mai póte baricadá in
propri'a sea sfera, fóra a fi silita se íea mereu câte-ceva de la tóte
cele-l-alte si sè le dea, la rândulu seu, lumina pentru lumina. Unu
profesoru de istoria dintr'unu orasielu in Anglia descopere ua lege
de economia politica : «legea lui Malthus»; acea lege de eco-
nomia politica, descoperita de còtra unu istoricu, destépta pe duoi
naturalisti, Darwin si Wallace, inlesnindu-le a constatá ua mare lege
biologica : *selectiunea naturala*. Selectiunea naturala ua data constatata,
linguistulu observa cu uimire, co tóte fenomenele ei se regasescu
in viéti'a limbei umane in genere si in fie-care graiu in parte. Un-
de sè mai fie óre marginea cea prapastiósa, murulu celu chi-
nezescu de alta data, intre sciinti'a cutare si cutare? Prin statistica
si prin finantie economi'a politica se furisiédia in matematica, si
totu'si nu se póte desparti de istoriá pe de ua parte si de jurispru-
dentiá pe de alt'a, cari éro'si sè casatorescu cu atâtea si mai atâtea
diferite doctrine. Filosofulu de asta-di este mai naturalistu de cum
au fostu naturalistii *ex cathedra* d'in vécurile trecute. Istoricultu con-
sulta pe geologu, sgândarindu impreuna urmele omului pene la epoc'a
tertiara, si intréba in acela'si timpu pe medicu, cumpanindu ambii
influenti'a circumfuseloru asupra traiulu popóreloru, împinsi une-ori
amândoi a mai alergá si la sfatulu chimistulu.

Alianti'a sciintieloru a exercítatu asupr'a loru cea mai fericita actiune
reciproca. Sciintiele matematice, si mai alesu cele fisice, au capetatu
prin acésta infratire nesce vederi mai sintetice; pe cându sciintiele
asia numite morale si politice au dobânditu d'in contra, prin contactu

cu cele exacte, ua apucatura mai analitica. Ceia ce'i mai importantu de câtu tôte, este altoirea metodei biologice, ca sè nu dicemu chiaru matematice, còtra studiile sociologice, in cari se desfatá pene atunci lora frèu arbitriulu tendintieloru subiective si alu pretinselorú interesuri de nèmu sèu de localitate. Unu geologu románu, d'in simpl'a dorintia de a radicá glori'a Bucuresciloru, nu va inventá pe unu *leo primigenius bucurestinus*. Unu botanicu románu, pentru naiv'a placere de a gadilá mândri'a nóstr'a nationala, nu'si va închipuí co pe malurile Dimbovitiei se inaltia cedrulu si bananulu. Totu asia nu mai este iertatu unui istoricu románu, unui economistu, unui filologu, de a calcá sub picióre metod'a sciintifica rigurósa, de a nesocoti legile constatate ale normei lucrurilor, de a inlaturá sèu de a resuci dupe placu faptele pentru siubred'a satisfaciune a unui patriotismu reu intielesu. Metod'a experimentalá domnesce asta-di in sociologia ca si in biologia. A aduná cu exactitate fenomene si éro'si fenomene, a le compará cu de-a-meruntulu unele cu altele, a le grupá dupo caracterele loru esentiale, a trage apoi d'in ele ua conclusiune directa, firéscá, nesilita, fie ea placuta sèu neplacuta pentru propri'a nóstrá individualitate, - asia procede naturalistulu, si nu altu-felu este permisú istoricului, economistului, filologului. E camu greu; se cere multa abnegatiune, mare rebdare, imensa munca; tocmai aci áanse resiede patriotismulu celu mintosu, còci civilisatiunea moderna calculé dia marirea unei natiuni dupo numèrulu adevèuriloru celoru positive descoperite de còtra fiii sèi, éro nu dupo multimea bolnavelorú fantasmagorii, prin cari se caracteriza popórele cele necópte.

Constituirea solidara a Academiei Románe d'in cele trei sectiuni, eterogene in aparintia, déro fórtè incuscrite d'in punctulu de vedere alu sciintiei contimporane, completându-se si controlându-se un'a pe alt'a, este ua simptome fericita. Intrarea D-tale in acestu corpu, ilustre colega, dovedesce - dupo cum insuti ai spus'o si'mi place s'o mai repetu, co «Academí'a Romána privesce studiulu societátiloru omenesci ca ua situatiune intre sciintiele naturei si sciintiele spiritului». Ce-va mai multu. Fie ca barbatu de sciintia; fia ca omu de Statu,

ai fostu totu-d'auna modelu de imparțialitate, de toleranția, de acelu liberalismu in adeveru liberalu, căruia nu'i e téma de a infruntá prejuditiile vulgare, chiaru cu risculu impopularității, déro care se ferescé totu-ua-data de a impune altor'a dreptu dogma propria sea credinția, ci lasa neincatusiata manifestarea tuturoru opiniuniloru, pentru ca d'in ciocnirea loru – dupo vorba lui Montesquieu – se scapere lumin'a. Asia a fostu si nemuritorulu Cămpinenu, a căruia simpatica imagine ai facutu se sguduie inimile nóstre. Déco mai traiá, loculu seu aru fi fostu in fruntea Academiei Române. Asta-di acolo este loculu Domniei Tale.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2007